

Met het bovenvermelde aftreden van ir. J. D. M. Bardet als voorzitter van Oud-Utrecht is een einde gekomen aan een periode van meer dan vijftien jaren, waarin de vereniging op opvallende wijze naar buiten door hem vertegenwoordigd werd.

Zijn besluit, gemotiveerd met klimmen van zijn levensjaren, wordt door de vereniging vanzelfsprekend geëerbiedigd. Hem werd van harte dank betuigd voor het vele dat hij in zijn functie voor Oud-Utrecht heeft verricht. Om aan die erkentelijkheid blijvende uitdrukking te geven werd hij door het bestuur tot *erelid* van de vereniging benoemd.

De heer Bardet moge, met deze ere-titel gesierd, nog lang getuige zijn van het welzijn van Oud-Utrecht.

DE ZEVEN STEEGJES

II.

De namen van de zeven steegjes, zo nuchter als ze lijken, zijn niet zinloos. Ze herinneren stuk voor stuk aan een vroegere situatie.

Het *Rozendaal* - later: Lange Rozendaal -, dat Oudegracht (Achter Twijnstraat) tegenover de Volderbrug via het (later zo genoemde) Korte Rozendaal verbond met het Kleine Geertekerkhof, bestond al in de Middeleeuwen. Eerst in 1842 werd de bebouwing van het Lange Rozendaal doorgetrokken naar Achter de Wal (Pelmolenweg). De naam komt voor in 1431, maar waarschijnlijk ook wel eerder. De straat zal genoemd zijn naar het huis De Roos op de westhoek van Korte en Lange Rozendaal.¹⁾ Dit is blijkbaar een ander perceel dan het „Huis ten Rosendaal” 1442²⁾, waarvan de juiste ligging onbekend is en dat eerder naar de straat genoemd zal zijn dan omgekeerd. Vernoeming naar een huis de Roos of de Rode Roos in Achter Twijnstraat is niet waarschijnlijk, daar dit eerst in de 17e eeuw voorkomt.

Als men in een middeleeuwse stad een huis met het uithangbord De Roos aantreft, is er altijd kans dat het een herberg of een bordeel geweest is, desnoods beide tegelijk. Het was een der vele verbloemende namen voor inrichtingen van het laatste soort. Of dit ook bij het huis in het Rozendaal het geval is geweest, laat zich niet meer vaststellen. Naar

¹⁾ Husinge ende hofstede, gelegen in Rosendael, gheheten den Rose, 1478 (archief St. Geertekerk nr. 839 d); husinge ende hofstede, gelegen in Rosendael by sunte Geertruydenkerck, geheten die Rose, dair Rosendael voirsz. boven (= oost) ende Claes Heynricksz. beneden (= west) naestgelegen zijn (Transp. 5 mei 1563); de Roos, zijnde 't hoekhuis van Cort Rosendael, strekkende tot aen de stadswal (Transp. 23 oktober 1601); etc.

²⁾ Raads dagelijks boek 1442, fol. XXIII (28).

het huis werd dan de straatnaam Rozenstraat ³⁾, Rozendaal, Rozengas e.d. gevormd.

De *Brouwerstraat*, de *Boogstraat* en de *Moutstraat* hebben te maken met de Brouwerij De Boog aan de Oudegracht op de zuidhoek van het Lange Rozendaal, die in 1584 al voorkomt en tot ver in de 17e eeuw eigendom was van de brouwersfamilie Van Wyckerslooth.

Later - in de 18e eeuw - was een W. Kock brouwer in De Boog. Deze had de gewoonte jaarlijks tien vette ossen, op eigen land geweid, te laten slachten en een daarvan te schenken aan het R.C. Kinderhuis en de overige negen gezouten en gezoden te bestemmen om in de winter onder de armen van de stad uitgedeeld te worden. Zelfs in de jaren 1744—1748, toen een hevige besmettelijke ziekte onder het rundvee in de provincie Utrecht heerste, bleef hij zijn gewoonte trouw, wat gemakkelijk gemaakt werd door de toevallige omstandigheid dat zijn ossen voor de ziekte gespaard bleven. ⁴⁾ Naar deze weldoende figuur of anders naar een van zijn afstammelingen is de *Kockstraat* genoemd.

Ook de *Suikerstraat* ontleent haar naam aan een naburige, aan de Oudegracht gelegen inrichting van plaatselijke nijverheid: de suikerraffinaderij van Albert van Beek, enkel nog bekend als de amateur-natuurkundige die prof. G. Moll in 1823 assisteerde bij zijn proeven op de Amersfoortse Berg ter bepaling van de geluidssnelheid. ⁵⁾ Op het terrein achter zijn fabriek had hij in 1843 twintig woninkjes laten zetten ⁶⁾, die samen het straatje vormden dat in de volksmond spoedig Suikerstraat genoemd werd. Het gaf toegang tot de achterzijde van de fabriek, het eerste centraal-verwarmde gebouw in Utrecht. Het werkvolk ging door de Suikerstraat in en uit, grondstoffen werden er door binnengebracht, afgewerkte producten afgevoerd.

Blijft dan nog de *Fockstraat*, genoemd naar de timmerman-bouwondernemer J. M. Fock, die in 1843 ter plaatse een dertigtal huisjes bouwde. ⁷⁾

v. C.

³⁾ Dit geldt niet voor de Rozenstraat in Wijk-C, die een verbastering is van Roosterstraat, het rooster namelijk van het Jacobikerkhof, waar de straat op uitliep.

⁴⁾ Tijdschr. voor geschiedenis, oudheden en statistiek van Utrecht V, 1839, blz. 432. Er wordt door de Nederl. Jaarboeken alleen al voor de jaren 1744—1746 het aantal van 33664 gestorven runderen van drie jaar en ouder opgegeven. Het jongere vee wordt niet vermeld.

⁵⁾ Zie over hem: J. G. van Cittert-Eymers, Albertus van Beek 1787—1856, in: Kon. Ned. Acad. van Wetenschappen, afd. Letterk. N.R. 21, nr. 5, Amst. 1958 en Mndbl. Oud-Utrecht 1958, blz. 82.

⁶⁾ Gem. archief, Notulen Commissie van Fabricage, 7 september 1843.

⁷⁾ Ibid. 29 juli 1843.